

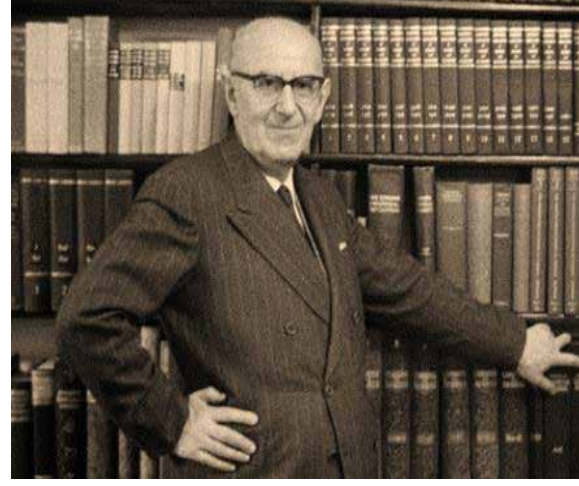
AGOP DİLÂÇAR VE DİL YAZILARI

Ekrem Beyaz

Agop Dilâçar; 22 Mayıs 1895'te Vahan isimli Kayserili bir babadan ve Eugenie isimli Yozgatlı bir anneden, Hagop Vahan Martayan adıyla İstanbul Büyükdere'de dünyaya gelmiştir. Ailesi doğumundan önce Kayseri'de tanınmış bir tüccar olan dedesinin isteğiyle İstanbul'a taşınmıştır. Çocukluğundan itibaren yabancı dillere ve dil konularına çok hevesli olmuştur. Çocukken annesinden Ermenice öğrenmiş, ilk ve ortaöğrenimini İngilizce eğitim veren bir Amerikan okulunda tamamlamıştır. Bu yıllarda İngilizcenin yanı sıra Rumca ve İspanyolca ile de tanışmıştır.

1910 yılında Robert Kolejine girmiş ve burada Tevfik Fikret'ten aldığı derslerle birlikte Türkçeye karşı duyduğu ilgi artmıştır. Oldukça araştırmacı bir kişiliği olan Dilâçar; kolej yıllarında Latince, Eski Yunanca ve Almancaya ilgi duymuş ve okulundaki yabancı öğrencilerle arkadaşlık kurarak Rusça ve Bulgarcayla tanışmıştır. Robert Koleji "New York Bilim Ödülü"nü alarak bitirmiştir.

I. Dünya Savaşı'nın henüz devam ettiği 1915 senesinde -eğitimini tamamlamasından kısa bir süre sonrayedek subay olarak askere alınmış, Diyarbakır'daki 2. Orduya gönderilmiştir. Buradan sonra gönderildiği Kafkasya Cephesi'nde bir çatışma esnasında yaralanmış ve cephede gösterdiği yararlılık nedeniyle kendisine madalya verilmiştir. Askerlik görevinde, Gyula Németh'in *Türkische Grammatik* adlı kitabından Alman subaylara Türkçe dersleri vermiş ve Türkçenin dil bilgisi üzerine daha derin bir ilgi duymaya başlamıştır.

Rus Devrimi'nin ardından cephede çözümler olmaya başlamış ve azınlık subayları ordudan firar etmeye başlamıştı. Bunun önüne geçmek için ordu azınlık subaylarını Güney Cephesi'ne asker nezaretinde, 'mevcutlu gönderme' yoluyla göndermiş ancak A. Dilâçar üstlerince sevildiği için bu uygulamanın dışında tutularak kendisini korumakla görevli erlerin refakatinde Halep'e gönderilmişti. Kût'ül Amare Muharebesi'nde esir alınan İngiliz askerleriyle iletişim sağlamak üzere asteğmen vazifesiyle tercümanlık yapmıştır.

İngiliz esirleriyle mahkemeler dışında gizli görüşmelerde bulunduğu iddiasıyla tutuklanmış ve Şam'a gönderilmiştir. O zamanlar 7'nci Ordu Komutanı olan Mustafa Kemal ile burada tanışmıştır. Atatürk ile arasında geçen konuşmayı A. Dilâçar şu şekilde aktarmaktadır: "... Paşa yüzbaşısı çağırıldı. «Nesi varsa şu masanın üzerine koy bakalım» dedi. Oraya konan şeyler şunlardı: Tabancam, ilmuhaberim, bir de şu gördüğümüz kitap. Bu kitabın ikinci baskısı. '*Türkische Grammatik*', yani 'Türkçe Gramer'. Ben Diyarbakır'da iken orada bir Alman nakliye taburu vardı. Oradaki subaylara Türkçe öğretiyordum bu

kitaptan. Kitabı kendileri Almanya'dan getirmişler, bir tane de bana vermişlerdi. Paşa yüzbaşıya «Buyrun, çıkın» dedi. Yüzbaşı çıktı. Paşa ayağa kalktı. Bana dönerek, «Anlat bakalım, bu iş nasıl oldu?» dedi. Ben de olduğu gibi anlattım. «Sen, Halep'teki, seni tevkif ettiren paşayı kötülüyorsun ama, o haklıydı» dedi.” Daha yanıştı bana, parmağıyla dokunarak «Ama ben seni anlıyorum, sen gençsin», o zamanın tabiriyle «Sen ihtiyat zabitisin. Sen askerî kanunları okumamışsın; esirlerle temas etmek yasaktır» dedi. Sonra Otur bakalım dedi, beni oturttu. Tabancamı verdi. İlmuhaberimi verdi. Bu kitabı gözden geçirdi. İlk defa olarak Latin harfleriyle yazılı Türkçeyi burada gördü Atatürk. Türkçe, yani bugünkü harflerimiz değil, ama ona yakın harfleri. Açıklamalar yaptık...”¹ A. Dilâçar, Atatürk tarafından Akdeniz'de bir kıyı birliğine görevlendirmiş ve askerlik görevini burada tamamlamıştır.

1918 yılında Lübnan'a gitmiş ve Beyrut'taki Surp Nşan okulunun başına geçmiştir. Burada ilk Ermenice gazete olan *Luys*'un yazı müdürlüğünü yapmıştır. 1919 senesinde İstanbul'a dönen Dilâçar; Robert Kolejde İngilizce öğretmenliği yapmaya başlamış ve bu arada İtalyanca, İspanyolca ve Rusçasını geliştirmeye çalışmıştır. *İlk Deney* (1922) adlı oyunu bu yıllarda yazmış ve Levon Şant'ın *Hin Asdvadsner* [Eski Tanrılar] adlı eserini İngilizceye tercüme etmiştir. 1922 senesinde Méliné Martayan ile evlenmiş ve Svaboden Üniversitesinde eski Doğu dillerini öğretmek ve yayımlanan ilk veriler ışığında eski Türkçe, Uygurca ve Köktürkçeyi anlatmak üzere Sofya'ya gitmiştir. Burada Ermenice haftalık *Muşaguyt* ve aylık *Rahvira* dergilerini yayımlamıştır. Öbür taraftan İstanbul'da basılan *Astara*,

¹ Hıfzı Topuz (1975), *Konuklar Geçiyor* “TV'de 'Her Hafta Bir Konuk' izlencesindeki konuşmalar, anılar”, İstanbul: Gerçek Yayınları, s. 84.

Jamanak ve *Arevelk* gazetelerinde tanıyan bir yazar hâline gelmiştir. *Yazının Doğuşu* (1928) ve *Albion Bahçesi* (1929) adlı kitapları bu yıllarda yazmıştır.

1-3 Ağustos 1932 tarihli *Arevelk* gazetesinde Orhon Yazıtlarının 1200'üncü yılını kutlamak amacıyla “Türk Kraganuçyun 1200 Amyağı [Türk Yazıtlarının 1200. Yıl Dönümü]” adında uzun bir yazı yayımlamıştır. Bu yazı dikkat çekmiş ve Türk Dili Tetkik Cemiyeti Genel Yazmanı Ruşen Eşref Ünaydın'ın tavsiyesi ve Atatürk'ün onayıyla A. Dilâçar, Birinci Türk Dili Kurultayı'na davet edilmiştir. Haber aldığı anda eşiyile birlikte ivedilikle Sofya'dan İstanbul'a hareket etmiş ve gelişi 25 Eylül tarihli başta *Cumhuriyet*, *Milliyet*, *Akşam*, *Vakit* gazeteleri olmak üzere birçok Türk ve Ermeni gazetesinde fotoğrafla bildirilmiştir.

A. Dilâçar'ın Birinci Türk Dili Kurultayı'nda Sunduğu Bildirinin Başlığı

A. Dilâçar; TDTC Yazmanlığına “Türk ve Alp Dilleri Arasındaki Rabitalar”, “Türk ve Sümer Dillerinin Benzer Noktaları”, “Hindu-Avrupai Dillerle Türkçenin Münasebetleri” başlıklarında çeşitli bildirimler sunmuş ancak Atatürk'ün isteği üzerine bütün bildirimlerini *Türk, Sümer ve Hint Dilleri Arasındaki Rabitalar* adı altında birleştirerek kurultayda bu bildiriye okumuştur. İkinci Kurultay'a de-

ğin İstanbul Üniversitesinde, Yabancı Diller Yüksek Okulunda, İstanbul Erkek Lisesinde yabancı dil eğitimi vermiş; bu arada da Türk dilinin eski dönemleri üzerine araştırmalar yapmaya devam etmiştir. Bu araştırmalar sonucu İkinci Kurultay'da Türk dilinin köklü bir dil olduğunu kanıtlamaya dair devam etmekte olan tartışmalar esnasında yeni veriler ışığında hazırlanmış *Türk-Paleoetimolojisi* adlı dikkat çekici bir bildiri sunmuştur. A. Dilâçar, bu kurultayın sonunda Atatürk tarafından Türk Dil Kurumu Başkanlığına görevine getirilmiştir. 1934 tarihinde Soyadı Kanunu'nun kabulüyle kendisine Atatürk tarafından Dilâçar soyadı önerilmiş ve öneriyi memnuniyetle kabul etmiştir.

Bu tarihten sonra TDK'deki görevini büyük bir tutkuyla sürdürmüş ve özellikle yabancı kelimelerin kökünü açmada aranan bir uzman olmuştur. 1936 senesinde Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde genel dil bilim dersleri vermesi için Atatürk tarafından görevlendirilmiş, bir buçuk yıl dil bilimi tarihi verdikten sonra genel dil bilimi dersleri vermiştir. TDK'deki görevinin yanı sıra 1942'de *Türk Ansiklopedisi*'nin danışmanlığını yapmaya başlamış, 1958 senesinden sonra da ansiklopedinin başredaktörü olmuştur.

Kişisel çalışmalarını Türkçenin, Türk lehçelerinin tarihsel gelişmesi üzerinde yoğunlaştırmış ve yazılarını *TDAY-Belleten*'de yayımlamıştır. Bunlar dışında *Vartanantsın 1500 Yılı* (1951), *Yeni Ermenice İncil* (1956) adlı çalışmaları da hazırlamıştır. *Ermeni Kültürünün Genel Görünümü* adlı uzun soluklu yazı dizisi *Marmara* gazetesinde yayımlanmış ve bu yazı dizisi konusunda benzeri olmayan geniş bir yapıtı oluşturmuştur (1961).

1960'lı yıllarda diltliğe ve Türklük bilimine dair temel bilgiler içeren baş-

vuru kaynaklarının oluşturulması çalışmalarında bulunmuş ve bu çalışmaları sonucunda *Türk Diline Genel Bir Bakış* (1964), *Dil, Diller ve Diltlik* (1968) adlı kitapları yayımlanmıştır. 1968 senesinde Türk Ansiklopedisi'nin çalışma grubundan ayrılmış ve *Kutadgu Bilig* üzerinde yoğunlaşmıştır. 1972 senesinde *Kutadgu Bilig İncelemesi* adlı eseri yayımlanmış, bütün bu çalışmaları devam ederken dil devrimi ve dilin özleştirilmesi konusu üzerinde de sürekli durmuştur. Hayatının son yıllarında *Türkbilimcilerin Resimli Sözlüğü* olarak tasarladığı geniş kapsamlı çalışma üzerinde durmuştur. Dinlenmek için gittiği Büyükdere'de rahatsızlanıp hastaneye kaldırılmış ve 12 Eylül 1979'da hayata gözlerini yummuştur. Cenazesi Şişli Ermeni mezarlığına defnedilmiştir.

A. Dilâçar hakkında daha ayrıntılı bilgi Kaya Türkay'ın hazırladığı ve "TDK Tanıtma Yayınları-Türk Diline Emek Verenler" dizisi içinde 19 numaralı eser olan *A. Dilâçar* adlı kitapta verilmektedir.

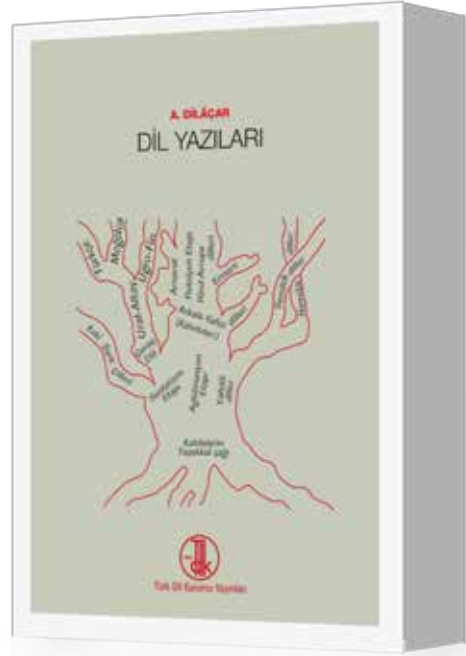
TDK Batı Dilleri Başkanlığı A. Dilâçar'ın Kurum bünyesinde uzun süre çalışması sonucu ortaya 12 adet etüt çıkmış ve bu etütler TDK Kütüphanesi Etüt bölümünde kayıt altına alınmıştır. Bu etütlerde tek bir konu üzerine yoğunlaşılması olup her biri dörtle kırk sayfa arasında değişmekte ve farklı konulara dikkat çekmektedir. Bu sebeple *A. Dilâçar-Dil Yazıları* adıyla 2018 yılında Türk Dil Kurumu yayınları arasında çıkmış olan ve A. Dilâçar'ın etütlerinin derlemesi olan bu kitap için genel anlamda "Dil Yazıları" başlığı seçilmiştir. Dilâçar, çağdaş yabancı yayınları takip ederek 1938'de iki, 1939'da sekiz, 1943'te bir ve 1969'da bir tane olmak üzere toplam on iki yazı kaleme almıştır. Bu yazılardan altı tanesi eser tanıtımı ve eleştirisidir. Terim incelemeleri üzerine olan

yazısı, o dönemdeki terimlerin Türkçeleştirilmesi çalışmaları açısından önemli olmuştur. Bu etütlerden birinde Nikolay Marr'ın Yafetidoloji üzerine çalışmasına da değinmiştir. Çocukluk eki üzerine olan çalışmasında Moğol, Buryat, Mançu-Tunguz, Yakut, Ostyak, Samoyed, Çuvaş, Fin, Eston, Lapon, Modvin ve Çeremis dilleriyle karşılaştırmalar yapmış; anlam bilimsel farklılıkları incelikleri ele almıştır. Orhon Yazıtlarının nasıl okunduğunu anlatan yazısı, daha önce çıkan *Thomsen* adlı kitabında olmayan bölümlerdir.

Kitap; ön öz, etütler ve kaynaklar olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Etütler sırasıyla şu şekildedir: “Dilin Menşe ve Teşekkülünde Kamerin Amil Olduğu İddia Edilen Bir Eser”, “Oxford İngiliz Sözlüğü”, “Büyük Alman Sözlüğü Hakkında”, “Rus Yafetidoloji Ekolünün Esasları ve Usulleri Hakkında”, “İki Eser”, “+lar, +ler Cemi Eki Hakkında Garp Türkologlarının Nazariyeleri”, “Ural ve Altay Dilerinde Cemi Şekilleri”, “Prag Lengüistik Mahfili ve Yeni Fono-loji Disiplini”, “Yeni Semantik Terimleri”, “XV. ve XVI. Asırlara Ait Bazı Türk Gramerlerinin Yeni Kritik Neşirleri”, “Orhon Yazıları Nasıl Okundu?”, “Bize Manevi Cihazlanmayı Öğreten *Kutadğu Bilig*”. Kitap 207 sayfadan oluşmaktadır.

“Dilin Menşe ve Teşekkülünde Kamerin Amil Olduğu İddia Edilen Bir Eser” adlı etütte; iletişim aracı olarak dilin hangi yolla ortaya çıktığını anlatmış, Güneş-Dil Teorisinin aslında ne kadar sağlam temellere oturduğunu E. Böklen'in *Die Entstehung der Sprache im Lichte des Mythos* [Mitolojinin İzahına Göre Dilin Zuhuru] adlı eseri üzerinden göstermeye çalışmıştır. Söz konusu kitaptaki on iki bölümü açıklamalarla ele almıştır.

“Oxford İngiliz Sözlüğü” adlı etütte; tarihî esaslara göre bir İngiliz sözlüğü

oluşturulması fikrinin ne zaman ve nerede ortaya çıktığını, böyle bir sözlüğün oluşturulmasında hangi süreçlerden geçildiği ve bu eserdeki sözlükçülük açısından oldukça önemli özelliklerin neler olduğu ele alınmaktadır. Eserin oluşturulmasındaki plan, sistem, prensipler ve metod özenli bir şekilde ele alınmış ve eserin ne maksatla yazıldığı, kelime hazinesinin tablosu, lehçevi kelimeler, söz varlığının tasnifi, kelime izahlarında maddelerin sırası, bazı müşküllerin halli ve eserde kullanılan tipografik işaretler konularına değinilmiştir.

“Büyük Alman Sözlüğü Hakkında” adlı etütte, sözlükçülük şaheserlerinden biri olan *Deutsches Wörterbuch* adlı eser ele alınmaktadır. Grimm kardeşlerin bu sözlüğün oluşturulmasında sarf ettikleri çabalar, sözlüğün tarihsel aşamaları, Jakob Grimm'in bu sözlüğün oluşturulmasında takip ettiği yirmi

dört ilke, kelimelerin izahında madde-lerin takip ettiği sıra hakkında bilgiler verilmektedir. Sözlüğün oluşturulması ve basımıyla ilgili ileriki süreçlere de ayrıca değinilmiştir.

“Rus Yafetidoloji Ekolünün Esasları ve Usulleri Hakkında” adlı etütte; Nikolay Marr’ın öncüsü olduğu Yafetidoloji ekolüne, bu ekolün nasıl ortaya çıktığı ve geliştiğine, bununla ilgili yayınlara ve Yafetidolojinin ana hatlarına değinilmektedir. Bu teoriye göre dillerin tipolojik ayrımından bahsedilmekte, öne sürülen görüşlere dayanak oluşturan köken bilgisi örnekleri verilmekte ve Yafedit dillerin tasnifi ve yayılma sahası gösterilmektedir.

“İki Eser” adlı etütte, H. Von Pudor’un *Die Entstehung der Sprache* ve P. Gaudiche’nin *La Genese des Langues* adlı eserleri incelenmekte ve dilin ortaya çıkışı meselesinin bu iki eserde ne şekilde ele alındığından bahsedilmektedir. Pudor’un görüşlerindeki Atlantis - Holgoland bahsinin ne şekilde olduğu aktarılmakta ve görüşlerinin bu eğilim üzerine olduğu belirtilmektedir. Gaudiche’ye göre ilkel kelimelerin başlangıçta soluklu hecelerden ibaret olduğundan ve ilk kelimelerin ekseriyetle tek heceli ve sınırlı sayıda olduğu için yeni kelimelerin eklemleme ve sınıflama yoluyla türediğinden bahsedilmektedir.

“+lar, +ler Cemi Eki Hakkında Garp Türkologlarının Nazariyeleri” adlı etütte; Türkçedeki çokluk edatı olarak kullanılan +lar, +ler ekinin asli mahiyeti ve menşesi hakkında B. Munkácsi, W. Bang, J. Deny, M. Räsänen, K. Grønbech ve T. Kowalski’nin görüşlerine kronolojik sıraya göre yer verilmektedir.

“Ural ve Altay Dilerinde Cemi Şekilleri” adlı etütte; önce Ural-Altay dillerinin o günlerde Batılı Türkologlar tarafın-

dan ne şekilde ele alındığı anlatılıyor ve sonra bir “Turan Dilleri” tasnifiyle Fin-Ugor, Samoyed, Türk dillerindeki ve ayrıca Tunguz-Mançu dillerindeki çokluk kategorileri örneklerle ele alınmaktadır. Bu etütte incelemeye söz konusu diller Fin, Eston, Mordvin, Ostyak, Vogul, Lapon, Macar, Züryen, Çeremis; Samoyed (= Yurak, Tavgi, Yenisey, Ostyak, Kamas), Yakut, Altay, Kırgız, Kazak, Tatar, Uygur; Çuvaş, Moğol, Halha, Buryat, Kalmuk; Tunguz, Mançu; Japon ve Kore dilleridir.

“Prag Lengüistik Mahfili ve Yeni Fonoloji Disiplini” adlı etütte; 20’nci asrın başlarında dünyada hızla dil cemiyetlerinin kurulmaya başladığı ve Avrupa’da *Cercle Linguistique de Prague* adıyla bilinen Prag Dil Mahfili’nin “Fonolojinin kuruluşunda kıdem bakımından ikinci, ehemmiyet bakımından ise birinci saf-ta mahfil” olduğuna işaret edilmektedir. Rus Devrimi’nden sonra Prag’a iltica eden bazı Rus dilcilerin bu mahfilin kurulmasında başlıca rol oynadıkları belirtilmekte ve sonraki gelişmelerden ayrıntılı bir şekilde bahsedilmektedir. Bu oluşum çatısı altında yürütülmüş fonoloji çalışmalarına bilhassa dikkat çekilmektedir.

“Yeni Semantik Terimleri” adlı etütte, ilk defa 1897’de Michel Breal tarafından *Essai de Sémantique. Science des Significations* adlı eserde dile getirilen “semantik” tabirinin bir disiplin olarak ortaya çıkmasına ve bu disiplinin bir bütün olarak 1927’de Albert J. Carnoy tarafından *Traité de Sémantique* adlı eserde sistemleştirilmesine ve terimlerinin hazırlanmasına değinilmektedir. Carnoy’un görüşlerine göre semantiğin “statik” ve “dinamik” olmak üzere iki büyük bölüme ayrıldığından; statik semantiğin her dilde temel olan fikir (*idée*) ve takdim (*présentation*) şeklindeki iki unsur üzerine kuru-

lu olduğundan; dinamik semantiğin mana değişimlerini (*métasémie*) içinde barındırdığından ve bunun kendi içinde mana değişimine göre (*notionelle*), başka bir deyişle tekamülü (*évolutive*) ve kıymet değişimine göre (*qualitative*) olmak üzere iki ana başlığa ayrıldığından bahsedilmektedir. Bu ana bölümler ve başlıklar da kendi içinde birçok alt başlığa ayrılmakta ve bunlar terimlerin Türkçe karşılıklarıyla birlikte ayrıntılı bir şekilde bu etütte sunulmaktadır. Etüdün son kısmında bir tasnif tablosu ve sadece *sémie* kelimesiyle biten terimlerin Yunanca ve Latincedeki anlamlarıyla beraber açıklandığı bir lügatçe bulunmaktadır.

“XV. ve XVI. Asırlara Ait Bazı Türk Gramerlerinin Yeni Kritik Neşirleri” adlı etütte; *el-Kavâninü'l-Küllîye li-Zabti'l-lügati't-Türkiyye, Kitâbu Bülgati'l-Müşâk fî Lügati't-Türk ve'l-Kifcâk ve Regola del Parlare Turcho* adlı eserler tarihçeleri, içerikleri verilerek ele alınmakta ve bu eserler üzerine yapılmış incelemeler verilmektedir. Eserlerin fiziksel nitelikleri de verilmektedir.

“Orhon Yazıları Nasıl Okundu?” adlı etütte, Runik yazının okunmasının XIX'uncu yüzyılda dilcilik alanında ortaya konmuş en büyük başarılarından birisi olduğu belirtilerek anıtların Yenisey'de Alman tabiatçılarından D. Masserschmidt tarafından keşfedilmesinden V. Thomsen'e kadar geçen süreç ayrıntılarıyla ele alınmaktadır. Thomsen'in harfleri ve karşılığı olan sesleri nasıl tespit ettiğine ve bu çözümlemede Türk dilindeki hangi özelliklere başvurduğuna değinilmektedir. Etütte ayrıca V. Thomsen'in hayatına ve çalışmalarına da ayrıntılı bir şekilde yer verilmektedir.

“Bize Manevi Cihazlanmayı Öğreten *Kutadgu Bilig*” adlı bölümde; *Kutadgu Bilig*'in içeriği ve yapısı, nüshaları, eserin Türk dili ve kültürü açısından önemi üzerinde durulmaktadır. Sosyoloji ve idare ilmi bakımından *Kutadgu Bilig*'deki prensibi Balasagunlu Yûsuf müridi bulunduğu Fârâbî ile İbn Sînâ'dan alarak geliştirdiği açıklanmakta ve bunların kaynaklarının da Eflatun'la Aristo olduğu belirtilmektedir. Eserden örnek parçalar verilmekte ve bunlar üzerinde açıklamalar yapılmaktadır.

Ankara, 27.IV.1939

Yeni Semantik Terimleri

TE	UNU
EKA/ 54	
178	

"Sémantique" terimini ilk olarak Michel Bréal 1897'de neğrettiği "Semantik veya Manâ ilmi" (1) adlı eserinde kullanmıştır; bazı dilciler, bilhassa İngilizler "sémasiologie" şeklini tercih ederler. Almancadaki karşılığı "Bedeutungslehre" (Manâ ilmi) dir. Ferdinand de Saussure ise "işaret ilmi" menâsına olan "sémiologie" istilahının mucididir. Ona göre, Lengüistik, bu umumî "işaret ilmi"nin bir şubesini teşkil eder(2). "Séma (σημα) sözü, esasen Yunancada "işaret" anlamındadır; sémanô (σημαίνω) ise, "işaret etmek, manâ vermek" (fr. signifier) anlamına gelir. Kelimelerin manâ kıymetine de "semantem" (sémantème), bazen de sadece "sem" (sème) denir. Bizde bu ilme eskiden "İlmi Manâ" veya "Manaiyat" adı verilirdi (3).

Bréal, semantik ilmini ayrı bir disiplin olarak adlandırdığı halde, onu sistematize etmeğe, terminolojisini kurmağa ve hududlarını çizmeğe yⁿlaşmamıştı. Bréal'e göre, dilde iki unsur - ses ve manâ - bulunduğu nazaran, semantik ilmi, fonetiğe opoze bir disiplindir, ve her nevi ifade vasıtlarının kıymetleriyle iştigal eder. Bu itibarla, bir çok morfoloji ve sentaks unsurları dahi Bréal'in "Sémantique"inde yer almış bulunuyorlardı. Böyle olmakla beraber, Bréal, "hususîlik kanunu" (loi de spécialité), "taksim kanunu" (loi de répartition), "intişar"

-
- (1) M.Bréal: Essai de sémantique. Science des Significations, Paris 1897.
  - (2) F.de Saussure: Cours de Linguistique Générale, 3. tabı Paris 1931,s.33
  - (3) Necip Asım: İlmi Lisan, İstanbul 1333.